

Библиотечноеведение и библиография за рубежом. 1986. № 109. С. 59-65.

¹⁵ Українським дослідникам, що займаються вивченням оправок, стануть в пригоді спеціальні бібліографічні покажчики, присвячені цій темі, які значно полегшують пошук необхідної інформації. Ось деякі з них: Mejer W. Bibliographie der Buchbinderei-literatur. Leipzig: Karl W. Hiersemann, 1925. 208 p.; Herbst H. Bibliographie der Buchbinderei-literatur 1924-1932. Leipzig: Karl W. Hiersemann, 1933; Hoecker R., Vorstius J. Internationale Bibliographie des Buch- und Bibliothekswesens. 1926-1940. T. I-XV; Hobson A.R.A. The Literature of Bookbinding. London: Published for the National Book League by the Cambridge University Press, 1954; Duhmert A. Buchpflege: Ein bibliographie. Stuttgart: Max Hettler Verlag, 1963; Schmidt-Kunsemuller F.A. 20 Jahre Einbandforschung // Archiv für Geschichte des Buchwesens. 1967 Bd. VIII; Amelung P. Einbandforschung 1966-1971. Ein Literaturbericht // Gutenberg-Jahrbuch 1972. Mainz, 1972. S. 372-409; Amelung P. Einbandforschung 1977-1981. Ein Literaturbericht Teil 1 // Gutenberg-Jahrbuch 1982. Mainz, 1982. S. 319-330.

¹⁶ На Україні до XVIII ст. включно, а в Польщі і до тепер, інтролігаторами називали ремісників, які займалися опрацюванням книг, а ремесло, що вони репрезентували - інтролігаторством. Терміни "палітурник" та "політурництво" з'являються тільки в XVII ст. і стають загальноживаними лише в XIX ст.

Ніна Слончак

ВІДЕОДОКУМЕНТАЛІСТИКА – ЯК ІСТОРИЧНЕ ДЖЕРЕЛО.

Науково-технічний прогрес у всіх галузях знань і виробництва зумовлює вдосконалення відомих і впровадження в практику нових методів і технічних засобів запису документної інформації, широке введення в сферу науки, політики, управління народним господарством, сферу інформації сучасних видів документів.

Серед них чільне місце посідають відеофонограми - один з видів аудіовізуальних документів.

Згідно з Законом України "Про Національний архівний фонд і архівні установи" відеодокументи, що створюються в Україні і відображають історію духовного і матеріального життя її народу та інших етносів на українських теренах, мають наукову та історико-культурну цінність незалежно від форми власності на них, входять до складу Національного архівного фонду (НАФ).

Відеодокументи містять інформацію, зафіксовану відповідно відео- та звукозаписом. Як різновид аудіовізуальних документів, відеодокумент є синтетичним джерелом, здатним оперативно фіксувати та відтворювати зображення з одночасним відтворенням звукових характеристик.

У відеодокументах, як і в інших архівних документах, знаходиться відображення вся багатогранність суспільного життя.

Специфіка й значення зображувальних документів, в т.ч. і відеодокументів, полягає в тому, що вони мають самостійну, ні з чим не зрівняну інформаційну рису, відображаючи документально і в художньо-естетичній, зображувальній і звуковій формі всі аспекти суспільного, економічного і політичного життя держави.

Вони можуть доповнити та інформаційно збагатити писемні джерела і завдяки своїм емоціонально-психологічним факторам є часом єдиним адекватним свідченням існування певних явищ і процесів дійсності.

Відеодокументи в повній мірі можуть виступати як історичне джерело, маючи при цьому певні особливості.

Фіксуючи подію, явище з їх зовнішнього боку, відеоматеріали не розповідають про події, явища, а показують їх. Отже, існує можливість зорового відтворення фактів, що допомагає повніше та яскравіше уявити картину тієї чи іншої події. До того ж, оскільки ці факти фіксуються відеокамерою в момент їх здійснення, тобто йде пряме документування події, вони відтворюються в них з більшою об'єктивністю, ніж в писемних документальних матеріалах.

Відеодокументи розкривають перед дослідником можливість вивчення подій минулого шляхом прямого звертання

до самих подій, одержання інформації, так би мовити, з перших рук. Дослідник ніби стає безпосереднім учасником цих подій, свідком живих сторінок історії.

Введення в науковий обіг такого своєрідного джерела, як відеодокумент, сприятиме значному розширенню джерельної бази наукових досліджень.

Враховуючи значення відеодокумента як зорового історичного джерела для вивчення історії суспільства, в Україні законодавчо оформлено обов'язковість надходження їх на державне зберігання до архівів.

Законом України "Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації" передбачено, що для відеозаписів засідань Верховної Ради України, офіційних заходів за участю Президента України, засідань Кабінету Міністрів України, Верховного Суду України, Конституційного суду України встановлюється безстроковий режим їх зберігання у державних архівах.

Законом України "Про обов'язковий примірник документів" також передбачається передача документальних відеофільмів і відеолітопису до Центрального державного кінофотофоноархіву України, який є єдиним в Україні спеціалізованим архівосховищем, де зберігаються зображувальні й звукові документи.

З 1998 року архів започаткував прийняття на державне зберігання відеодокументів від телевізійно-інформаційного агентства "Вікна", телеканалу Міжнародного Медіа Центру - СТБ, телекомпанії ЗАТ "Новий канал".

Основою наукової організації відеодокументів Національного архівного фонду України є їх класифікація.

Ці зображувальні джерела можна поділити на документи загальнодержавного і місцевого значення в залежності від значущості зафіксованих подій, явищ, фактів.

Відеодокументи загальнодержавного значення відображають діяльність Президента України, вищих органів законодавчої та виконавчої влади, громадських організацій, по-

літичних партій, міжнародні зв'язки України, її економічне, культурне і духовне життя.

До відеодокументів місцевого значення відносяться ті, що містять інформацію про діяльність органів місцевого самоврядування, громадських організацій і місцевих відділень політичних партій, економічний, культурний і духовний розвиток регіонів.

За видами ці документи можна розподілити на документальні і науково-популярні.

Документальні відеофонограми становлять собою відеозапис подій, явищ, об'єктів, фактів реальної дійсності; науково-популярні - відеозапис досягнень науки і техніки з метою їх популяризації та виховання наукового світогляду.

За формою організації відзнятого матеріалу відеодокументи розподіляються на фільми, спецвипуски, інформаційні програми, репортажі, телевізійні передачі, концертні програми.

Відеофільм являє собою закінчений твір відповідного жанру з єдиним задумом, темою, ідеєю й побудовою; у спецвипуску подається оперативна інформація про значну поточну подію; інформаційна програма містить оперативну інформацію про різні події; в репортажі ведеться безпосередньо трансляційна передача з місця події.

Крім того, відеодокументи можуть класифікуватися за технічними характеристиками - форматом запису, системою запису, носієм інформації, технікою виконання тощо.

Значення інформації, що містять відеодокументи, зростає у зв'язку з тим, що її якісне зберігання при дотриманні відповідного режиму потребує відносно малої архівної площі, а пошук необхідної інформації при наявності сучасної апаратури забезпечується досить оперативно і ефективно.

Проте організація зберігання та використання відеодокументів має ще чимало проблем, пов'язаних з розкриттям їх змісту, наявної прямої та прихованої інформації, можливістю використання їх, як історичного джерела.